

2023/2121(INI)

10.11.2023

FÖRSLAG TILL BETÄNKANDE

om sammanhållningspolitiken 2014–2020 – genomförande och resultat i medlemsstaterna
(2023/2121(INI))

Utskottet för regional utveckling

Föredragande: Andrey Novakov

INNEHÅLL

	Sida
MOTIVERING – BAKGRUND OCH SLUTSATSER	3
FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION	9

MOTIVERING – BAKGRUND OCH SLUTSATSER

I och med att ett årtionde av sammanhållningspolitiska investeringar närmar sig sitt slut är det dags att utvärdera politikens genomförande och resultat under den senaste programperioden och bidra till diskussionen om dess framtid.

Sammanhållningspolitiska investeringar i hela EU har haft exempellösa positiva effekter för regioner, städer, landsbygdsområden, gränsområden och avlägsna områden. Direkt eller indirekt har varje EU-medlemsstat upplevt de positiva effekterna av finansiering genom EU-budgeten. EU:s investeringar i transportinfrastruktur, energi, små och medelstora företag, kompetens, innovation, jordbruk, reformer och andra områden bygger upp EU i fredstid och återuppbygger unionen i kristider. Sammanhållningspolitikens mångprioriterade investeringsstrategi, i kombination med delad förvaltning, har bidragit till EU:s prioriteringar: Stöd till små och medelstora företag, forskning och innovation, digitalisering, jordbruk, stadsinfrastruktur, turism, stor transportinfrastruktur, kultur och utbildning, hälso- och sjukvård, gränsöverskridande projekt, energiomställning, energieffektivitet, klimat och miljö. Resultaten av de tusentals lokala projekten bekräftar den oundgängliga roll som regionala investeringar spelar genom sammanhållningspolitiken och befäster dess roll och synlighet i den fleråriga budgetramen.

Föredragandens slutsatser och rekommendationer bygger på de många tillgängliga uppgifterna om genomförandet av de viktigaste sammanhållningspolitiska fonderna 2014–2020: Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Sammanhållningsfonden, Europeiska socialfonden (ESF) och sysselsättningsinitiativet för unga. Det finns naturligt nog knappare uppgifter om de sammanhållningsinstrument som antagits som svar på covid-19-pandemin och nu nyligen i samband med krisen i Ukraina och energikrisen: investeringsinitiativen mot effekter av coronaviruset (CRII och CRII+), React-EU (återhämtningsstöd för sammanhållning och till Europas regioner), Care (sammanhållningspolitiska insatser för flyktingar i Europa), Fast-Care (flexibelt stöd till territorier) och SAFE (Supporting Affordable Energy). Detta beror på att det inte har gått tillräckligt med tid för att få en ordentlig inblick. Föredraganden anser dock att vissa lärdomar kan dras av en preliminär bedömning av investeringar, trots vissa begränsningar.

För att utarbeta detta betänkande har föredraganden inte bara undersökt effektiviteten i genomförandet av fonderna 2014–2020, utan även politikens faktiska effektivitet; ett ökat fokus på prestationer och resultat var trots allt ett av de viktigaste inslagen för denna period. Utöver det finansiella genomförandet tittade föredraganden med andra ord på tillgängliga uppgifter om de faktiska resultaten av investeringarna för att försöka fastställa hur de tillgängliga sammanhållningsinstrumenten har uppnått det sammanhållningsmål som fastställs i fördraget samt prioriteringarna i unionens strategi för smart och hållbar tillväxt för alla.

Denna utvärdering har inneburit att föredraganden har konfronterats med de utmaningar som sammanhållningspolitiken står inför, varav några har diskuterats ingående i utskottet för regional utveckling (REGI) under den senaste valperioden. Trots den översyn av politiken som ägde rum före den nuvarande programperioden befinner sig sammanhållningspolitiken återigen vid en vändpunkt: Den måste konkurrera med andra instrument och genomförandemodeller och förväntas uppfylla allt fler långsiktiga prioriteringar samtidigt som den i allt högre grad är involverad när det gäller att reagera på nödsituationer.

Sammanhållningspolitikens överlevnad kommer att vara beroende av ett framgångsrikt slutförande av perioden 2014–2020 och ett effektivt genomförande av programmen för 2021–2027 samt av dess förmåga att förnya sig, anpassa sig till en föränderlig värld och ta itu med nya utmaningar. Föredragandens avsikt är att slutsatserna och rekommendationerna i detta betänkande ska tjäna som underlag för den pågående interinstitutionella debatten om dessa frågor och på så sätt bidra till utformningen av den framtida sammanhållningsramen.

Förfarande och källor

Föredraganden har bland annat förlitat sig på följande källor:

- Diskussioner i REGI-utskottet med kommissionen och medlemsstaternas ständiga representanter om genomförandet av de sammanhållningspolitiska fonderna (ett pågående arbete inleddes i juli 2022).
- Publikationer från parlamentets utredningstjänster¹, bland annat följande: en studie från parlamentets utredningsavdelning B om utnyttjandegrad (preliminära resultat).
- En analys av tillgängliga uppgifter, inbegripet de öppna databaser om sammanhållningspolitiken som förvaltas av kommissionens generaldirektorat för regional- och stadspolitik (GD Regionalpolitik), plattformen för öppna data för sammanhållningspolitiken, resultattavlan för coronaviruset och Kohesio.
- Kommissionens källor², inbegripet den åttonde rapporten om ekonomisk, social och territoriell sammanhållning och de årliga genomföranderapporterna för EU:s struktur- och investeringsfonder (ESI-fonderna)³.
- En granskning från Europaparlamentets utredningstjänst av studier från andra EU-institutioner, däribland Europeiska revisionsrätten⁴ och Europeiska investeringsbanken (EIB)⁵, policydokument⁶ och utvärderingar av den politik som genomförs av enskilda medlemsstater⁷.

---

¹ Se exempelvis: Financial Implementation of European Structural and Investment Funds, juni 2018; Cohesion policy and climate change, april 2021; Cohesion policy in EU coal regions, januari 2023.

² Se även: [Key achievements of cohesion policy](#), Europeiska kommissionen; Evaluation of e-Cohesion 2014–2020, slutrapport, GD Regional- och stadspolitik, Europeiska kommissionen, 2023; Årlig verksamhetsrapport 2021 – Regional- och stadspolitik, Europeiska kommissionen, april 2022; Årlig verksamhetsrapport 2022 – Regional- och stadspolitik, Europeiska kommissionen, juni 2023; Preliminary evaluation of the support provided by ESF and FEAD under the Coronavirus Response Investment Initiatives (CRII and CRII+), arbetsdokument från kommissionens avdelningar (SWD(2023)0249).

³ European Structural and Investment Funds - 2022 Summary report of the programme annual implementation reports (SWD(2023)0022), som sammanfattar alla utvärderingar av genomförandet som gjorts av medlemsstaterna för perioden 2014–2020.

⁴ Se t.ex. följande publikationer från Europeiska revisionsrätten: Årsrapport om genomförandet av EU:s budget för budgetåret 2022; Särskild rapport 24/2021 - Prestationsbaserad finansiering inom sammanhållningspolitiken: ambitiösa förändringar, men hinder för förverkligandet kvarstod under perioden 2014–2020; Särskild rapport nr 08/2022 - Eruf-stöd till små och medelstora företags konkurrenskraft; Särskild rapport nr 23/2022 - Synergier mellan Horisont 2020 och de europeiska struktur- och investeringsfonderna; Särskild rapport 27/2022: EU:s stöd till gränsöverskridande samarbete med grannländer; Särskild rapport nr 22/2022 - EU:s stöd till kolregioner; Särskild rapport nr 02/2022 - Energieffektivitet i företag; Särskild rapport nr 09/2022 - Klimatutgifterna i EU:s budget för 2014–2020.

⁵ The state of local infrastructure investment in Europe, EIB Municipalities Survey 2022–2023, juli 2023.

⁶ Strengthening governance of EU funds under Cohesion Policy - administrative capacity building roadmaps, OECD, januari 2020; The delivery system of Cohesion Policy now and in the future, Spatial Foresight and ÖIR, för Regionkommittén, 2023.

⁷ Se exempelvis: Evaluation of the Territorial and settlement development OP 2014–2020 in Hungary; [Az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés - eredményeinek értékelése](#), Equinox Consulting, 2018; [Assessment of](#)

- Arbetet i högnivågruppen för sammanhållningspolitikens framtid.
- Den offentliga utfrågning om förenkling av sammanhållningspolitiken som hölls i REGI-utskottet den 23–24 oktober 2023.
- Det interparlamentariska utskottssammanträde om sammanhållningspolitikens framtid som REGI-utskottet anordnade den 7 november 2023.
- Kontakter med kommissionen, förvaltningsmyndigheter och regionala och lokala myndigheter.

[labour market integration support schemes](#)’, GKI Gazdaságkutató, januari 2021; Evaluation of the YEI, Wolf-Watz, O. och Öhlin, J., 2018, december 2018; [Übergreifende Programmevaluierung der Förderung durch den Europäischen Sozialfonds \(ESF\) im Freistaat Thüringen in der Förderperiode 2014 bis 2020 - Abschlussbericht](#), Institut für Sozialökonomische Strukturanalysen, 2020.

Sammanhållningspolitiken under perioden 2014–2020

En ny ram

Under perioden 2014–2020 infördes en enda uppsättning regler för EU:s fem struktur- och investeringsfonder. Syftet var att öka samordningen och komplementariteten och upprätta en stark koppling till unionens strategi för smart och hållbar tillväxt för alla (Europa 2020-strategin). Eruf, Sammanhållningsfonden och ESF blev en av investeringspelarna i Europa 2020-strategin, samtidigt som de bidrog till sammanhållningsmålen. Genom artikel 9 i förordningen om gemensamma bestämmelser omvandlades Europa 2020-strategins prioriteringar till elva tematiska mål, som var och en av de europeiska struktur- och investeringsfonderna skulle stödja.

Dessutom hade Eruf, ESF och Sammanhållningsfonden det särskilda målet att stödja investeringar för tillväxt och sysselsättning i alla regionkategorier. Eruf stödde också målet Europeiskt territoriellt samarbete.

För att avrunda den strategiska programplaneringen skapade förordningen om gemensamma bestämmelser en starkare koppling till landsspecifika rekommendationer och tillhandahöll verktyg och vägledning för att uppnå synergier mellan fonderna, såsom möjligheten till flerfondsprogram, integrerade territoriella investeringar, lokalt ledd utveckling och gemensamma handlingsplaner.

Dessutom infördes genom den nya ramen nya mekanismer för att förbättra politikens effektivitet, såsom resultatramen, resultatreserven och förhandsvillkoren. Den innehöll också viktiga förenklingsåtgärder, enklare rapporteringskrav, införande av e-sammanhållning och vissa steg mot en resultatbaserad förvaltning.

Slutligen stärkte den nya ramen politikens territoriella dimension jämfört med föregående programperiod. Exempel på detta är den gemensamma strategiska ram som bifogas förordningen om gemensamma bestämmelser och den europeiska uppförandekoden för partnerskap.

Sammanhållning som ett krishanteringsverktyg

Sedan 2020 har flera större kriser skakat EU och resten av världen. Covid-19-pandemin, Rysslands anfallskrig mot Ukraina och den energikris som den utlöste har fått allvarliga konsekvenser för människor och företag i alla EU:s regioner. Sammanhållningspolitiken spelade en viktig roll i EU:s reaktion på denna svåra situation. Under 2020 gav en rad ändringar av reglerna för 2014–2020, CRII och CRII +, medlemsstaterna större flexibilitet att använda sammanhållningsfonderna för att stödja utsatta människor, företag och hälso- och sjukvårdssektorn. 2021 gjordes ytterligare medel tillgängliga genom React-EU för att stödja framtidsinriktade åtgärder.

2022 hjälpte den flexibilitet som infördes genom Care och Fast-Care medlemsstaterna att omfördela tillgängliga medel för 2014–2020 till stöd för människor som flyr från Ukraina. Ramen för 2014–2020 ändrades ytterligare av SAFE som en del av RePowerEU. Tack vare

detta initiativ kunde sammanhållningspolitiken hjälpa utsatta hushåll och små och medelstora företag att hantera den kraftiga ökningen av energikostnaderna till följd av kriget i Ukraina.

Resultat av genomförandet⁸

Föredraganden har granskat genomförandet av investeringar som gjorts inom ramen för sammanhållningspolitikens rättsliga ram för 2014–2020, på grundval av förordning (EU) nr 1303/2013⁹. De huvudsakliga medel genom vilka politiken genomfördes (Eruf, Sammanhållningsfonden och ESF) har tillsammans med sysselsättningsinitiativet för unga tillhandahållit totalt 449 miljarder euro¹⁰ för perioden 2014–2020 (84 % av planerade 532 miljarder euro). Dessa siffror omfattar nationell medfinansiering och de ytterligare medel som tillhandahålls inom ramen för React-EU. Utan att ta hänsyn till React-EU-medel bör utnyttjandet av medel uppgå till 89 %.

När det gäller betalningar har perioden 2014–2020 följt projektets normala livscykel, om än långsammare. Betalningarna inleddes sent och var långsamma i början av perioden (8 % i slutet av 2016). Även om takten på betalningarna ökade avsevärt från och med 2017 hade de flesta medlemsstater från och med 2018 långsammare betalningsnivåer än i motsvarande skede under den föregående programperioden. Detta kan hävdas bero på att ramen för perioden 2014–2020 antogs ganska sent, bara några dagar innan den officiellt inleddes, och att trycket på genomförandet var lägre än under 2007–2013 till följd av ändringen av reglerna för tillbakadragande ($n + 3$).

Från och med 2020 har genomförandet påverkats först av covid-19-pandemin och därefter av flyktning- och energikrisen. Omprogrammeringsinsatserna inom ramen för CRII+ och möjligheten till medfinansiering på 100 % genom Care har, bland andra åtgärder, bidragit till att öka utgiftsnivåerna under 2020, 2021 och 2022. I slutet av 2022 var dock utnyttjandegraden (inklusive React-EU) endast 77 %.

Utnyttjandegraden fortsatte att öka under periodens andra hälft och utgifterna har ökat betydligt under 2023, så att man nu nått samma procentandel som man hade uppnått vid samma tidpunkt 2007–2013. Det totala finansiella genomförandet har dock varit långsammare än under föregående period. Flera program står inför tillbakadraganden om de inte uppnår sina betalningsmål, och betydande skillnader kan observeras mellan medlemsstater, regioner, på programnivå och på nivån för tematiska mål (TM). Betalningarna till övergångsregioner tenderar att vara långsammare, liksom utgifterna för TM 5 (anpassning till klimatförändringar), TM 4 (koldioxidsnål ekonomi), TM 11 (administrativ kapacitet) och TM 6 (miljö).

---

⁸ Siffrorna i detta avsnitt återspeglar situationen per den 9 november 2023, då de tillgängliga uppgifterna omfattade perioden fram till och med den 30 juni 2023. De kan komma att uppdateras under detta förfarande i takt med att fler uppgifter blir tillgängliga.

⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006, EUT L 347 20.12.2013, s. 320.

¹⁰ [Plattformen för öppna data för sammanhållningspolitiken](#), konsulterad den 3 november 2023. Data för perioden till och med den 30 juni 2023.

När det gäller den finansiering som finns tillgänglig inom ramen för React-EU har hittills endast omkring 50 % av de totala tillgängliga medlen betalats ut till medlemsstaterna¹¹. Det finns en risk, som redan påpekats av revisionsrätten, att medlemsstaterna skyndar sig att använda de tillgängliga medlen före periodens slut och inte ägnar tillräcklig uppmärksamhet åt resultat och valuta för pengarna.

När det gäller utnyttjandemönstren är ungefär en tredjedel av medlemsstaterna sena. I november 2023 var den genomsnittliga betalningsnivån i EU 86 %, och några av de äldre och större medlemsstaterna släpade efter betydligt. Även om det är troligt att dessa länder kommer att påskynda sina resultat mot slutet av perioden, tyder deras nuvarande ihållande låga utnyttjandemönster på underliggande strukturella problem, som regelbundet leder till ett stort tryck på myndigheterna mot slutet av programperioden och i slutändan kan leda till att tillgängliga medel går förlorade. Det bör noteras att parlamentet förespråkar en senareläggning av slutdatumet för ESI-fonderna till den 31 december 2024¹².

Vi kan därför dra slutsatsen att en långsam utnyttjandegrad är ett stort problem i vissa medlemsstater. Överenskommelser om den fleråriga budgetramen nås sent och detta försenar konsekvent antagandet av regelverket för sammanhållningspolitiken under varje programperiod. Detta bör också hanteras bättre under kommande programperioder. Dessutom visar tidigare analyser att förseningarna i utnyttjandet av EU:s strukturfonder tenderar att ackumuleras under programperioderna.

Utnyttjandet är dock bara en aspekt av genomförandet. I sitt förberedande arbete inför detta betänkande identifierade föredraganden ytterligare faktorer som har påverkat genomförandet och effektiviteten i sammanhållningspolitiken under perioden 2014–2020, däribland administrativa bördor, de lokala och regionala myndigheternas kapacitet, priskrisen och den brist på arbetskraft som under den senaste tiden har drabbat EU. Dessa ligger till grund för rekommendationerna i förslaget till resolution.

Programplanering, omprogrammering, genomförande och avslutande av investeringar inom ramen för sammanhållningspolitiken påverkar de politiska resultaten nationellt, men framför allt lokalt, dvs. på regional och subregional nivå. Förordningen om gemensamma bestämmelser för sammanhållningspolitiken och de sektorspecifika förordningar som omfattas av förordningen om gemensamma bestämmelser har förbättrats med tiden. De ändringar som infördes i förordningarna för 2021–2027 tog itu med ett antal utmaningar. Ett område för förbättring som dock ännu inte har åtgärdats i tillräckligt stor utsträckning är genomförandet på lokal nivå genom lokala myndigheter, inbegripet kommuner. Föredraganden har därför inriktat betänkandet på rekommendationer för lokal nivå.

---

¹¹ [Plattformen för öppna data för sammanhållningspolitiken, React-EU](#), konsulterad den 3 november 2023.

¹² Se [parlamentets ståndpunkt om STEP](#) - Ändringsförslag antagna av Europaparlamentet den 17 oktober 2023 gällande förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av den europeiska plattformen för strategisk teknik (STEP) och om ändring av direktiv 2003/87/EG och förordningarna (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) nr 1303/2013, (EU) nr 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 och (EU) 2021/241. Antagna texter, P9_TA(2023)0364.

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om sammanhållningspolitiken 2014–2020 – genomförande och resultat i medlemsstaterna (2023/2121(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av artiklarna 174 och 349 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget),
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (nedan kallad förordningen om gemensamma bestämmelser)¹,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1301/2013 av den 17 december 2013 om Europeiska regionala utvecklingsfonden och om särskilda bestämmelser för målet Investering för tillväxt och sysselsättning samt om upphävande av förordning (EG) nr 1080/2006²,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1300/2013 av den 17 december 2013 om Sammanhållningsfonden och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1084/2006³,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1299/2013 av den 17 december 2013 om särskilda bestämmelser för stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden till målet Europeiskt territoriellt samarbete⁴,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1304/2013 av den 17 december 2013 om Europeiska socialfonden och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1081/2006⁵,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/460 av den 30 mars 2020 om ändring av förordningarna (EU) nr 1301/2013, (EU) nr 1303/2013 och (EU) nr 508/2014 vad gäller särskilda åtgärder för att mobilisera investeringar i medlemsstaternas hälso- och sjukvårdssystem samt i andra sektorer av deras

---

¹ EUT L 347, 20.12.2013, s. 320.

² EUT L 347, 20.12.2013, s. 289.

³ EUT L 347, 20.12.2013, s. 281.

⁴ EUT L 347, 20.12.2013, s. 259.

⁵ EUT L 347, 20.12.2013, s. 470.

ekonomier som reaktion på covid-19-utbrottet (Investeringsinitiativ mot effekter av coronavirus)⁶,

- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/558 av den 23 april 2020 om ändring av förordningarna (EU) nr 1303/2013 och (EU) nr 1301/2013 vad gäller särskilda åtgärder för att tillhandahålla extraordinär flexibilitet vid användningen av de europeiska struktur- och investeringsfonderna för att hantera covid-19-pandemin⁷ (investeringsinitiativet mot effekter av coronaviruset plus),
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/562 av den 6 april 2022 om ändring av förordningarna (EU) nr 1303/2013 och (EU) nr 223/2014 vad gäller sammanhållningspolitiska insatser för flyktingar i Europa (Care)⁸,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2039 av den 19 oktober 2022 om ändring av förordningarna (EU) nr 1303/2013 och (EU) 2021/1060 vad gäller ytterligare flexibilitet för att hantera konsekvenserna av Ryska federationens militära angrepp Fast (flexibelt stöd till territorier) – Care⁹
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 4 februari 2022 om den åttonde sammanhållningsrapporten: *Sammanhållning i Europa på väg mot 2050* (COM(2022)0034),
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 17 januari 2023 *Utnyttja talangen i Europas regioner* (COM(2023)0032),
- med beaktande av sin resolution av den 15 september 2022 om den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen i unionen: Åttonde sammanhållningsrapporten¹⁰,
- med beaktande av sin resolution av den 15 februari 2022 om utmaningar för stadsområden efter covid-19-pandemin¹¹,
- med beaktande av sin resolution av den 20 maj 2021 om vändande av den demografiska tendensen i EU-regioner med hjälp av instrument inom sammanhållningspolitiken¹²,
- med beaktande av sin resolution av den 25 mars 2021 om sammanhållningsstrategier och regionala miljöstrategier i kampen mot klimatförändringar¹³,
- med beaktande av sin resolution av den 13 mars 2018 om regioner som släpar efter i EU¹⁴,

---

⁶ EUT L 99, 31.3.2020, s. 5.

⁷ EUT L 130, 24.4.2020, s. 1.

⁸ EUT L 109, 8.4.2022, s. 1.

⁹ EUT L 275, 25.10.2022, s. 23.

¹⁰ EUT C 125, 5.4.2023, s. 100.

¹¹ EUT C 342, 6.9.2022, s. 2.

¹² EUT C 15, 12.1.2022, s. 125.

¹³ EUT C 494, 8.12.2021, s. 26.

¹⁴ EUT C 162, 10.5.2019, s. 24.

- med beaktande av Regionkommitténs yttrande av den XXX om sammanhållningspolitikens framtid efter 2027,
- med beaktande av EU:s årsrapport 2022 om tillståndet i regionerna och kommunerna,
- med beaktande av artikel 54 i arbetsordningen och artikel 1.1 e i, och bilaga 3 till, talmanskonferensens beslut av den 12 december 2002 om förfarandet för beviljande av tillstånd att utarbeta initiativbetänkanden,
- med beaktande av skrivelsen från utskottet för jordbruk och landsbygdens utveckling,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för regional utveckling (A9-0000/2023), och av följande skäl:
  - A. Resultaten från programperioden 2014–2020 bevisar sammanhållningspolitikens oumbärliga roll som det enda instrument för regional utveckling som är inriktat på lokala behov. På grund av sammanhållningspolitikens positiva lokala effekter skulle ingen annan EU-investeringspolitik kunna ersätta den.
  - B. Trots de förbättringar av lagstiftningen som infördes under programperioden 2014–2020 och förbättringarna i regelverket för 2021–2027 kvarstår ett antal utmaningar.

Den framtida sammanhållningspolitiken

Allmänna principer

1. Europaparlamentet insisterar på att sammanhållningspolitiken, på grund av dess regionala fokus, strategiska planering och effektiva genomförandemodell, bör förbli EU:s viktigaste instrument för att minska skillnaderna och stimulera regional tillväxt, och den bör fortsatt starkt bidra till att stödja återhämtningen från symmetriska och asymmetriska chocker. Parlamentet efterlyser en tydlig avgränsning mellan sammanhållningspolitiken och andra instrument för att undvika överlappningar och konkurrens mellan EU:s instrument. Parlamentet anser att den totala sammanhållningsbudgeten och den fleråriga budgetramens andel av politiken måste ökas jämfört med programperioden 2021–2027.
2. Europaparlamentet anser att investeringar inom ramen för sammanhållningspolitiken även i fortsättningen bör omfattas av delad förvaltning för programplanering och genomförande för att tillgodose de lokala behoven i regioner, städer, landsbygdsområden och avlägsna områden. Parlamentet konstaterar att gemensam programplanering, samfinansiering, delat ansvar och medansvar är de effektivaste metoderna för ett framgångsrikt genomförande av all EU-investeringspolitik och alla EU-finansierade projekt.
3. Europaparlamentet understryker att budgeten för sammanhållningspolitiken inte bör användas för nya instrument och program som inte ingår i sammanhållningspolitiken, vare sig inom eller utanför den fleråriga budgetramen. Parlamentet betonar att flexibilitet vid ändrad användning av sammanhållningsmedel bör vara en nedifrån och upp-styrd process som initieras antingen av en medlemsstat eller av dess regionala eller lokala nivå.

Lokalt fokus

4. Europaparlamentet efterlyser garantier för investeringar i katastrofförebyggande och katastrofberedskap, genom antingen ett särskilt politiskt mål, tematisk koncentration eller ett särskilt nödvändigt villkor för att säkerställa investeringar i lokal infrastruktur och riskhantering i mindre utvecklade stads- och landsbygdsområden, inbegripet gränsregioner. Parlamentet anser att riktad finansiering bör vara fokuserad på anpassning till och begränsning av klimatförändringar genom att ta itu med klimatförändringarnas bieffekter lokalt (både långsamt framskridande fenomen och extrema väderhändelser), inbegripet skogsbränder, översvämningar, jordskred, värmeböljor, kusterosion och andra händelser.
5. Europaparlamentet efterlyser inrättandet av ett program för tekniskt stöd som är särskilt utformat för mindre kommuner och gränsöverskridande områden och landsbygdsområden som står inför nya utmaningar såsom den gröna omställningen och klimatförändringarna. Parlamentet anser att stödet bör utgöras av 100 % EU-finansiering för administrativ kapacitetsuppbyggnad, projektutformning och strategisk planeringskapacitet (inklusive planeringsinstrument), medan tilldelningskriterierna bör inbegripa antalet invånare och behoven och utmaningarna i dessa områden.
6. Europaparlamentet anser att sammanhållningspolitiken bör inbegripa en starkare urban dimension genom särskilda investeringar i stadsområden samt starkare kopplingar mellan stads- och landsbygdsprojekt och investeringar. Parlamentet begär att andelen nationella Eruf-anslag till stadsutveckling ska ökas från 8 % till 12 %. Parlamentet begär att denna finansiering samprogrammeras med de lokala myndigheterna och till deras fördel. Parlamentet understryker i detta sammanhang att administrativ kapacitet är avgörande för att säkerställa att förvaltningsorgan och lokala myndigheter förvärvar teknisk kunskap om klimatförändringar som de kan använda för stadsplanering och stadsförvaltning. Parlamentet är övertygat om att detta kommer att leda till bättre utformning och utvärdering av projektförslag, effektivare resursfördelning och ett tillfredsställande budgetgenomförande utan betydande risk för tillbakadraganden. Parlamentet erkänner att integrerade territoriella investeringar spelar en avgörande roll för ett kvalitativt genomförande och utnyttjande av resurser.
7. Europaparlamentet efterlyser användning av tillbakadraganden av sammanhållningsanslag till tematisk koncentration på lokal infrastruktur och till reservmarginaler inom sammanhållningspolitiken som kommer att absorbera framtida inflationschocker eller chocker i leveranskedjan. Parlamentet anser att mekanismen bör fungera löpande efter de fleråriga och årliga tillbakadragandecyklerna.
8. Europaparlamentet efterlyser en minskning av kraven på tematisk koncentration för att möjliggöra större flexibilitet och på så sätt tillgodose lokala behov, i enlighet med principen om platsbaserad politik i EU:s territoriella investeringar. Parlamentet understryker att de tematiska koncentrationerna bör anpassas till hur regionerna och städerna fungerar i praktiken, från programplanering och omfördelning till genomförande och avslutande. Parlamentet är övertygat om att huvudprincipen bör vara en skräddarsydd investeringsstrategi som är anpassad till specifika behov på plats.
9. Europaparlamentet begär att de ursprungliga anslagen och medfinansieringssatserna ska bedömas på grundval av Nuts 3 (gemensam nomenklatur för statistiska territoriella

enheter) för att medlen ska kunna riktas till de områden där de behövs mest och för att undvika att det uppstår underutvecklade fickor. Parlamentet understryker att en sådan omställning bör ta hänsyn till eventuella negativa effekter på EU:s finansiering för större stadsområden. Parlamentet betonar att detta är nödvändigt för att inte stoppa utvecklingen för storstadsområden som tidigare stötts mer intensivt genom sammanhållningspolitiken.

10. Europaparlamentet anser att man vid tilldelningen av medel till lokala projekt bör fokusera på ett mindre antal projekt med större budget och gemensamma fördelar, i stället för att sprida de begränsade resurserna över ett stort antal projekt med liten budget. Parlamentet efterlyser vägledning och planeringsstöd för att undvika tillbakadraganden och ändrad användning.
11. Europaparlamentet efterlyser inrättandet av lokala sammanhållningsstyrelser inom förvaltningsmyndigheterna och övervakningskommittéerna, som bör ha beslutsbefogenheter, bland annat när det gäller gemensam programplanering och omprogrammering med lokala myndigheter. Parlamentet upprepar att det i dessa styrelser bör finnas företrädare för städers och landsbygdsområdets förvaltningar, inbegripet borgmästare.
12. Europaparlamentet är övertygat om att främjandet av en ökad känsla av lokalt egenansvar på lång sikt, EU-projektens varaktighet och en större hävstångseffekt för medfinansiering kan uppnås genom ökad skattemässig decentralisering till kommunerna. Parlamentet erkänner att en sådan kurs förbättrar den kommunala upplåningskapaciteten i samband med finansiella instrument som tillhandahålls av EU:s budget. Parlamentet understryker att lokala budgetar behöver mer finanspolitiskt utrymme för att kompensera för inflationschocker och inflationskriser.
13. Europaparlamentet begär att man undersöker möjligheterna att decentralisera förvaltningen av sammanhållningspolitiken för att föra förvaltningen närmare den lokala nivån. Parlamentet betonar att det förberedande arbetet bör säkerställa att det finns tillräcklig kapacitet och institutionellt stöd för att garantera effektivitet, minska antalet oriktigheter och undvika ytterligare administrativa bördor för entreprenörer och slutmottagare.
14. Europaparlamentet uppmuntrar projekt och samarbetsavtal som omfattar flera städer, i syfte att utnyttja gemensam kapacitet och stordriftsfördelar i EU:s investeringar i infrastruktur, klimatförändringar och den gröna omställningen. Parlamentet anser att denna process bör leda till en större känsla av egenansvar för projekt och konsolidering av investeringar, i stället för fragmentering och brist på synergier.
15. Europaparlamentet efterlyser ytterligare engagemang av EIB-gruppen i sammanhållningspolitiska investeringar, särskilt i mindre utvecklade regioner, genom stöd till hållbara städer, hållbar energi och lokala innovationsprojekt. Parlamentet efterlyser en utvidgning av det lokala projektstödet och de finansiella instrument som kompletterar och mobiliserar EU:s bidrag.
16. Europaparlamentet insisterar på en kritisk översyn av kommissionens ad hoc-initiativ och en grundlig granskning av nya initiativ. Parlamentet kräver att denna process förvaltas gemensamt och i partnerskap, med garanterad representation av den lokala nivån, både i städerna och på landsbygden. Parlamentet efterlyser en begränsning av

antalet ad hoc-initiativ från kommissionen, av vilka vissa visar sig vara mindre användbara på lokal nivå och skulle kunna undergräva effektiviteten i de övergripande sammanhållningsanslag som planerats i förväg genom att sprida ut dem. Parlamentet insisterar på att varje nytt initiativ från kommissionen måste åtföljas av ett motsvarande budgettillägg.

17. Europaparlamentet efterlyser inrättandet av en mekanism för tidig upptäckt av byråkrati och av åtgärder som strider mot eller inte effektivt tillämpar principen om flernivåstyre. Parlamentet begär att partnerskapsprincipen inkluderas i den europeiska planeringsterminen. Parlamentet är övertygat om att kommissionen och revisionsrätten bör ha rätt att följa upp, utföra kontroller och lämna korrigerande rekommendationer.

◦

◦ ◦

18. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén samt medlemsstaternas nationella och regionala parlament.